

Секція: Проблеми та перспективи сучасного обліку і аудиту

Мілько Л.В., Хотенчук Я.А.

викладачі кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

Одеський національний економічний університет

М. Одеса, Україна

ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

У сучасних умовах господарювання, коли змінюються принципи та методи управління підприємством, система функціонування підприємств супроводжується кругообігом ресурсів, значне місце в яких займають запаси.

Основною метою придбання й утримання виробничих запасів є задоволення потреби для процесу виробництва. Тому, у ході трансформації ринкових перетворень виникає потреба досконалого вивчення та впровадження наукового досвіду провідних науковців та практиків з питань визначення та обліку запасів. У зв'язку з цим, у своїх дослідженнях, багато авторів визначають дискусійний характер термінів, групування та єдиного підходу використання й відображення в обліку виробничих запасів.

На думку автора Н. М. Головки, у результаті формування бухгалтерського обліку внесено суттєві зміни в групування витрат, більш чітко визначено їх класифікацію. Така групова класифікація витрат на виробництво більш чітка в порівнянні із застосованими раніше, але вона не враховує економічного змісту виробничих технологічних витрат, зокрема відмінності основних виробничих технологічних витрат від виробничих накладних витрат. До одного з елементів основних витрат відносять прямі витрати на виробничі запаси, оскільки їх використання обумовлено технологією виробництва [2, с.106].

Немаловажні питання, які стосуються вдосконалювання обліку виробничих запасів завжди перебували в центрі уваги наукових і практичних працівників. Зокрема, автор Павлюк В. І. розглядає проблему організації обліку

виробничих запасів та визначення їх фактичної собівартості. Автор Луговий В. А. розглядає питання показників кількісно-сумового та якісного обліку запасів [3, с.39-44]. Перегляд періодичних видань дає змогу бачити, що проблемами практики обліку виробничих запасів та відображенню їх у податковому обліку приділяють достатньо уваги такі економісти як, Вовченко С. В., Назарбаєва І. М. Пояснюється це складністю й трудомісткістю даної ділянки бухгалтерського обліку на підприємстві [1, с. 124; 4, с.53].

Одним з дискусійних питань є визначення деяких видів запасів, як об'єктів обліку. По-перше, у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку не наведено чіткого визначення в складі виробничих запасів таких понять як «сировина», «матеріали», «товари», тощо. Немає таких визначень і в законах України.

Можливо, це викликано тим, що розподіл виробничих запасів на такі складові як сировина, матеріали, паливо – умовний. Як зазначає автор Сіротенко Н. А., навіть у межах одного підприємства те, що вчора було придбано як товар, завтра може стати сировиною або матеріалами, і навпаки. Це залежить не від якісних характеристик, джерел надходження або інших показників, а виключно від призначення таких запасів. Тим більше, що один і той же вид запасу може бути одночасно, наприклад, і матеріалом, і паливом. У цьому випадку їх відносять до тих або інших видів запасів за ознакою переважності використання на підприємстві [5, с.142].

По-друге, немає чіткого визначення «балансової вартості» запасів. У П(С)БО-9 «Запаси» неодноразово згадується про балансову вартість запасів, що дає змогу зробити такий висновок: балансова вартість є первісна вартість без урахування уцінок.

По-третє, для обліку виробничих запасів, необхідно правильно їх класифікувати. Створення науково-обґрунтованої системи класифікації можливо за умови виконання наступних правил:

- ознаки повинні бути наведені логічно, характерними для даного об'єкта;

- починати класифікацію необхідно з найбільш загальних ознак, поступово наближуючи до розподілу за більш вузькими ознаками;

- склад класифікаційних груп повинен бути вичерпним.

По-четверте, щодо питань раціонального й ефективного використання всіх виробничих запасів, особлива роль повинна належить їх первинному обліку. Тільки при правильній організації документування та складського обліку виробничих запасів можливо зменшення матеріальних втрат.

Недоліки організації обліку виробничих запасів найбільш частіше виявляються при інвентаризації, звірнні даних складського обліку, коли визначаються нестачі й значні розбіжності за рахунок пересортиць окремих видів матеріалів, а також помилок у первинних документах і облікових регістрах, що характеризують надходження й рух матеріалів.

Тому, на наш погляд, організація саме складського обліку виробничих запасів є основою для забезпечення правильного відображення надходження й вибуття та збереження запасів.

Також заслуговує уваги розгляд питань о необхідності нових організаційних підходів у рішенні проблем обліку запасів, пов'язаних з переходом на стандарти, які в значній мірі схожі з міжнародними.

Враховуючи вищевикладене, можливо зробити наступні висновки.

Побудова системи класифікації виробничих запасів повинна ґрунтуватися на основі визначених підходів. Для виключення плутанини доцільно вибирати загально запропонований метод та орієнтуватися на нього, придержуючись єдиного підходу в назвах ступенів класифікації.

З метою раціонального використання обліку запасів необхідно вишукувати резерви зниження собівартості продукції в частині необґрунтованого списання запасів.

Для забезпечення схоронності виробничих запасів, правильного приймання, зберігання й відпустки цінностей важлива організація складського обліку запасів.

Виходячи з вимог економіки та дискусійності розглянутих питань є необхідність подальшого дослідження та удосконалення класифікації запасів, їх оцінки та організації первинного обліку, яка повинна полягати в узагальненні економічної сутності виробничих запасів, прийомів первинного спостереження, вартісної зміни та потокового їх угруповання.

Список літератури:

1. Вовченко С. Надходження запасів. На підприємство: податковий і бухгалтерський облік.// ССЗ, Бухгалтерія. - 2011 – с.124
2. Головка Н.М. Облік матеріальних витрат за центрами відповідальності на підприємствах машинобудівної промисловості.// Київ: Збірник наукових праць. – 2004 – с. 106
3. Луговий В.А. Облік виробничих запасів.// Бухгалтерський облік. – 2011. – № 18. – С. 39-44
4. Назарбаєва І.М. Операції з виробничими запасами в податковому обліку.// Все про бухгалтерський облік. – 2012. - № 37. – С. 53-56
5. Сіротенко Н.А. Питання класифікації матеріальних ресурсів промислового підприємства. //Одеса: Вісник соціально-економічні дослідження. – 2005. – с. 142